

OCENE IN POROČILA – REVIEWS AND REPORTS

MATI MARGARETA IN ŠOLSKE SESTRE; 200-LETNICA ROJSTVA MATERE MARGARETE PUHAR.
Znanstveni simpozij. Maribor, 14. 3. 2018.

14. decembra 2017 me je s. Urša Marinčič v e-pismu prijazno nagovorila in povabila k sodelovanju pri obeležitvi 200-letnice rojstva Margarete Puhar, ustanoviteljice Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja:

Sem s. Urša Marinčič, šolska sestra sv. Frančiška Kristusa Kralja. Mimobežno sva se sicer že srečala, kaj več kot to pa ne. Zaenkrat. Na Vas se obračam z eno prošnjo tudi v imenu mojih sosester ... Letos praznujemo 200 let rojstva naše ustanoviteljice s. Margarete Puhar in smo razmišljale, da bi med drugim to obletnico obeležile tudi s strokovnim člankom o pomembnosti s. Margarete in naših prvih sester za ohranitev slovenskega jezika ... Pravijo, da je bilo učiteljišče šolskih sester v Mariboru takrat edina dvojezična šola na Slovenskem. Za nas same je tak članek prevelik zalogaj, zato nas zanima, če bi bili morda Vi pripravljeni »zagristi v to neraziskano jabolko« in nam s tem pomagali tudi v javnosti ovrednotiti naše prve sestre in njihov intelektualni boj za domovino? Naslov članka bi bil lahko nekaj v smislu: Slovenski jezik od s. Margarete Puhar do učiteljišča šolskih sester oz. kaj podobnega ... Sestra, ki skrbi za spominsko sobo, bo poiskala naše vire

(kolikor so jih sestre uspele ohraniti), z ostalimi viri pa ste, glede na Vaše bogate reference, verjetno Vi najbolj domači ... Iskrena hvala za Vaš čas (četudi tega ne boste mogli sprejeti) ter mir in vse dobro!

Na prvem dogovorjenem sestanku pri šolskih sestrah v Materni hiši (srečal sem se s s. Uršo Marinčič in s. Polonco Majcenovič) sem predlagal, da namesto članka za časopis organiziram znanstveni simpozij, ki bo predstavil življenje in delo m. Margarete, hkrati pa smo se strinjali, da bomo poskrbeli tudi za medijsko odmevnost dogodka. Šestega marca leta 2018 je minilo natančno 200 let od rojstva ustanoviteljice kongregacije šolskih sester, zato je bilo potrebno bolj poglobljeno predstaviti delo in pomen m. Margarete, razvoj reda šolskih sester sv. Frančiška Asiškega v Mariboru in vsega, kar se je dogajalo v šolstvu, ki so ga organizirale redovnice v Mariboru in po svetu.

Simpozij z naslovom *Mati Margareta in šolske sestre* (s podnaslovom *200-letnica rojstva matere Margarete Puhar*) je potekal natančno tri mesece po pismu s. Urše Marinčič, tj. 14. 3. 2018, v dvorani šolskih sester, v Materni hiši na Strossmayerjevi ulici 17 v Mariboru. V organizacijskem odboru so mi pri pripravi simpozija pomagale še tri članice: s. Polonca Majcenovič (bila je gonilna sila dogodka), s. Urša Marinčič in dr. Fanika Krajnc Vrečko, vodja Teološke knjižnice v Mariboru. Na simpozij, ki je

potekal v sodelovanju Univerze v Mariboru, Mestne občine Maribor, Nadškofije Maribor in Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja, sem povabil trinajst teologov, sociologov, zgodovinarjev in jezikoslovcev, ki so predstavili življenje in delo m. Margarete. V izhodišče sem postavil njen prihod v Maribor, ustanovitev kongregacije in vlogo ter pomen slovenskega jezika pri delovanju m. Margarete in mariborskih šolskih sester:

Mariborske šolske sestre se po sledenju Slomškovi misli o izobraževanju v slovenske jeziku imenujejo Slomškove šolske sestre. Že v dvajsetih letih je kot duhovnik, odgovoren za duhovno vzgojo semeniščnikov v Celovcu, svetoval bogoslovcem, da po končanem študiju organizirajo na Slovenskem pouk v maternem jeziku. Tako je s slovenskim jezikom povezal izobraževanje duhovnikov, vzgojo in izobraževanje ter znanje in spretnost govorjenja v javnosti. Leta 1842 je izdal slovenski učbenik Blaže in Nežica v nedeljski šoli, ki je učiteljem svetoval, kaj in kako je potrebno učiti slovensko mladino, leta 1862, tik pred svojo smrtjo, pa se je na pobudo papeža Pija IX. zavzel za vzgojo mladine v verskih zavodih v Mariboru in v svoji škofiji. Leta 1964 je to njegovo zadnjo željo, Slomškovo skrb za duhovno oblikovanje in rast mladine ter izobraževanje v slovenskem jeziku, začela uresničevati sestra Margareta Puhar. V današnji Strossmayerjevi ulici je organizirala vzgojo in izobraževanje za revne deklice, ki je že po štirih letih preraslo v štirirazredno šolo s 300 učenkami. Slomškove šolske sestre so vzgajale in poučevale v slovenskem jeziku in tako so v drugi polovici 19. stoletja odločilno slovenile Maribor, ki so ga nemškutarji

hoteli imeti za nemško mesto. Uresničevanje Slomškove oporoke ni bilo enostavno, saj so šolske sestre imeli zaradi slovenske šole težko nalogo, vztrajati pa jim je odločilno pomagala Slomškova misel: »Delaj, ne kar je prijetno, ampak kar je potrebno!« Takrat se je zdelo, da je Maribor zaradi zagrizenih nemškutarjev, ki so se zavzemali za germanizacijo, nemško mesto. V takih okoliščinah pa je delo Slomških šolskih sester v našem mestu presegalo verske in izobraževalne okvire – dobivalo je narodnosti značaj, ki se je kazal predvsem v prizadevanjih za samostojnost slovenskega jezika in njegovo rabo v šolstvu in javnem življenju. Sprva se je zdelo, da želijo pomagati »predvsem zapuščenim in revnim otrokom našega mesta«, v resnici pa je šlo za uresničevanje Slomškove teološke razlage jezika in evangelijske misel, da se »ne živi samo od kruha«, ampak od mane, tj. »besede« – ali kot je to utemeljeval Slomšek: »Naš slovenski jezik je Božji dar!« Slomškove sestre so v nemškutarskem okolju bile mnogo več kot vzgojiteljice, saj so razumele pomen slovenskega jezika za Maribor, ki ga je Slomšek postavil za škofovsko mesto, da bi tako obranil najsevernejšo slovensko jezikovno mejo. Njihovo poučevanje in vzgajanje v slovenskem jeziku je tako izpostavilo, da je za obstoj slovenstva potrebna duhovna razsežnost naroda, tj. razlaga, da bomo kot narod duhovno (in kulturno) preživeli le s pomočjo (Božje) besede v slovenskem jeziku. Jezik je misel in če nam jo vzamejo, se izslovenimo in postanemo Neslovinci – Slomškove šolske sestre so tudi v tem sledile prvemu mariborskemu škofu: »Prava vera bodi vam luč, materni jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike!« V Mariboru so nadaljevale izobraževanje

v slovenskem jeziku po vzoru Slomškove nedeljske šole, v kateri se je enajstletna Nežica izobraževala v pletenju in šivanju, premožni sloji pa so zagotavljali šolanje za revne in nadarjene otroke, in to v slovenskem jeziku. Prvotni namen sestre Margarete Puhar je prav tako bila »skrb za vzgojo in nego otrok iz revnih družin in šele potem tistim, ki so sposobni šolnino«, pri tem ne sme prihajati do razlik med revnimi in bogatimi, slovensko mladino pa morajo v njeni slovenskih šoli v Mariboru izobraževati slovenske šolske sestre.

Dvesto let po rojstvu Margarete Puhar se zdi, da se Slovenci iz zgodovine še vedno ne znamo učiti. V Mariboru ni več nemškutarjev, žal pa njihovo »poslanstvo« danes nadaljujejo privrženci jezikovne globalizacije, tako da poskušajo anglicirati slovensko šolstvo in pahniti slovenski jezik v položaj, iz katerega so ga v drugi polovici 19. stoletja tako uspešno rešile Slomškove šolske sestre. Prizadevale so si za prestižnost slovenskega (učnega) jezika in njegovo vsestransko rabo v javnosti, danes pa se v slovenskem Mariboru slovenski jezik ponovno umika (tokrat) angleškimi javnim napisom, nekoč slovenska imena mariborskih hotelov se čez noč zamenjujejo z »zvenečimi« angleškimi, v vrtcih, šolah in na univerzi pa angleščina v imenu globalizacije brezsravno prevzema mesto slovenščine. Quo vadis, Slovenija? Ali bo čez dvesto let, ob dvojni dvestoti obletnici Margarete Puhar, »tod še bival slovenski rod?«

Mojemu vabilu so se odzvali referenti, ki so pripravili naslednje referate o izjemni kulturološki, vzgojni in domoljubni vlogi šolskih sester članic Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška

Kristusa Kralja, enega od šestnajstih katoliških ženskih redov, ki delujejo na Slovenskem in edinega reda, ki je bil do ustanovljen v Sloveniji:

Karel Gržan (Po Jezusovem zgledu naklonjene/sklonjene k ljudem v stiskah življenja), Vinko Škafar (Sveti Frančišek in šolske sestre), Aleš Maver (Časi Margarete Puhar - cerkveno in kulturno ozračje na Štajerskem v drugi polovici 19. stoletja), Avguštin Lah (Teološko in duhovno obnebje Konstitucij šolskih sester v Mariboru), Sonja Bezjak (V kakšnih družbenih okoliščinah je živela in delovala Margareta Puhar?), Stane Granda (Skrb za šolanje ženske mladine), Bogdan Kolar (Šolske sestre med slovenskimi izseljenci v Egiptu), Matjaž Klemenčič, David Hazemali (Delovanje slovenskih frančiškanov v ZDA s posebnim pogledom na etnično šolstvo med Slovenci v ZDA), Marko Jesenšek (Margareta Puhar in slovenski (učni) jezik), Fanička Vrečko (Margareta Puhar in šolstvo med obema vojnama), Polonca Šek Mertük (Molitev v življenju Margarete Puhar) in Nina Ditmajer (Frančiškanska knjižnica v Mariboru). Na simpozij so bile kot gostje povabljene tudi šolske sestre iz Hrvaške.

Ob referatih sem bil prav tako vesel pozdravnih nagovorov članov Častnega odbora simpozija. V imenu MO Maribor je zbrane nagovoril podžupan mag. Zdravko Luketič:

»Kdor vedno pazi na veter, ne pride do sejanja, kdor vedno gleda na oblake, ne pride do žetve« (Pridigar 4,11).

Če bi sestra Margareta Puhar v drugi polovici 19. stoletja upoštevala takrat prelomne čase, nikoli ne bi ustanovila mariborske Materne hiše in sprejela odločitev o neodvisni mariborski kongrega-

ciji šolskih sester. Ni se ustrašila razmer, ki so bile v nemško govorečem Mariboru takim zamislim nenaklonjene, zato moramo spoštovati njeno pokončnost in jo razumeti tudi v današnjem času, ki pred nas postavlja številne preizkušnje – upoštevajoč njeno dediščino se ne smemo ukloniti vsakemu »vetru« in se prestrašiti vsakega oblaka. Dolgoletna prisotnost šolskih sester v Mariboru in delovanje redovne skupnosti je za naše mesto zelo dragoceno.

Simpozij ob 200. letnici rojstva sestre Margarete Puhar v našo zgodovinsko dediščino po sedmih desetletjih ponovno vrača zelo pomembno meščanko in ji vrača položaj, ki si ga nedvomno zasluži. Mesto Damask je brez prekinitve poseljeno že 4000 let, Jeruzalem npr. 3000 let. Mesta preživijo različne sisteme in politične ureditve, vladarje, tirane ..., mesta imajo svoj neodvisen življenjski tok.

Sestra Margareta Puhar je del zgodovinske dediščine mesta Maribor. V prelomnih časih mariborske zgodovine je znala nagovoriti ljudi, ki se niso ozirali na razlike v gmotnem stanju posameznikov, ki se niso ozirali na razlike v političnih pogledih ali razlike v narodnosti. Pridobila je njihovo podporo in našla odgovore na izzive, v katerih se je mesto takrat nahajalo; tudi danes je v Mariboru veliko ljudi, ki živijo na robu in si sami ne znajo ali ne morejo pomagati – v tem pogledu je naš čas do neke mere primerljiv z Margaretinim, zato potrebujemo njen duh in energijo za reševanje takih vprašanj. Blaženi Gerard Thom, ustanovitelj Suverenega malteškega viteškega reda, je dejal: »Vedno bodo ljudje, ki bodo potrebni pomoči in vedno bodo ljudje, ki bodo pripravljene pomagati«.

Tudi v Sloveniji smo že stopili v 4. industrijsko revolucijo. Zaradi novih okoliščin in novih izzivov se bomo morali dobro odločati, pravila, kaj je prav in kaj ne, pa v teh novih okoliščinah nimamo natančno oblikovanih. Na svojem začetku jih tudi viteški redovi niso imeli, kasneje pa so natančno določili pravila svojega življenja in delovanja, ki so se jih strogo držali. Svoja pravila imajo tudi Šolske sestre. Razvoj 3D-tehnologije nam bo omogočil, da bomo lahko začeli udeležati marsikaj. Zavedati pa se moramo, da ni vse, kar lahko naredimo ali ustvarimo, dobro za človeštvo. Potrebno bo uvesti pravilo, da se s tehnologijo udeležanja samo tisto, kar je dobro za človeka, da ne bomo od človeka in »kiborgov« prešli v robote.

Za uspeh 4.0 industrijske revolucije je v 64 % odgovoren človek, za 20 % je ključno narodno bogastvo, ostalo pa je delež kapitala. Človek bo lahko uspešen le, če bo imel dobro izobrazbo in uporabno znanjem. Šolske sestre so se tega zavedala že ob ustanovitvi svoje redovne skupnosti. Naučile so nas, da nam bodo izobrazba, človekove korenine in modrost zgodovinske dediščine, ki sega stoletja nazaj, omogočili razumeti izzive sodobnega časa, se z njimi soočiti in določili omejitve in okvire udeležanja vseh človeških tehnoloških zmožnosti. Paziti moramo, da »zver« iz knjige Razodetja ne bo nadvladal človeštva s svojo zlo mislijo.

Čestitam organizatorjem simpozija! Red Šolskih sester naj tudi v prihodnje uresničuje svojo karizmo in poslanstvo ter prenaša na meščanke, meščane in otroke vedenje, ki nam bo omogočilo, da ne bomo poznali samo cene stvari, ampak tudi njeno vrednost in bomo prav zaradi tega znali biti tudi srečni.

V imenu Teološke fakultete Univerze v Ljubljani je referente in poslušalce pozdravil dekan Teološke fakultete Univerze v Ljubljani prof. dr. Robert Petkovšek, ki je počastil simpozij s celodnevno prisotnostjo in je sodeloval tudi v razpravah ob posameznih referatih:

Jan Assmann, nemški egiptolog in velik poznavalec zahodnega izročila, se pogosto sprašuje: »Ali prav danes, ko za nazaj razmišljamo o monoteizmu, nismo sami del nekega razvoja, ki si ga bodo naši zanamci predstavljali kakor skok podobnih razsežnosti? Morda je to ta postmoderna zavest, ki nas na pragu digitalnega obdobja globalizacije sili, da napravimo obračun o mojzesovskih temeljih našega sveta.« Vera v enega Boga, monoteizem, značilen za tri abrahamske religije – za judovstvo, za krščanstvo in za islam –, je nastal pred približno tri tisoč leti. Monoteizem, ki se je prvič ubesedil v petih Mojzesovih knjigah, je oblikoval človeka, kakršnega poznamo danes: ustvaril je »notranjega človeka«, z občutkom za resnico in zvestobo. Pred tem je bil človek drugačen: resnica, zvestoba in notranjost v njem niso bile eno. Ta »mojzesovski človek« je tisti, ki še danes živi v nas in nam narekuje, kako razmišljamo, kako živimo, kako svet vidimo in ga načrtujemo; temeljno plast je torej v našega duha položilo peteroknjžje (pet Mojzesovih knjig). V samem jedru peteroknjžja pa je pripoved o izhodu Izraelcev iz »egiptovske hiše sužnosti«. »Mojzesovski duh« nas torej usmerja v notranjost, k zvestobi, k iskanju resnice in k svobodi.

»Mojzesovski človek« je danes v krizi. Zato se Assmann upravičeno sprašuje, ali ne stojimo na pragu nove ere, ki jo bodo naši zanamci videli kot prelomno,

ko je človek iz mojzesovskega postal digitalni človek. Papež Frančišek pravi, da ne živimo v eri sprememb, ampak v spremembi ere. Na tem presečišču obhajamo tudi 200-letnici vizionarke, redovne ustanoviteljice matere Margarete Puhar.

Prihodnost gotovo ne bo več taka, kot je bila preteklost. Nekateri to obdobje že označujejo za obdobje transhumanizma, ko bosta človeka pri njegovih delih izpodrinila stroj in robot. Že danes robot hitreje razmišlja od človeka, marsikateri del telesa pa je medicina zmožna popraviti ali izboljšati z elektronskimi pripomočki in nadomestili. Vse to postavlja sodobnega človeka pred velika etična vprašanja: »Ali to, kar zmore, tudi sme?« Do kod sme v spreminjanju samega sebe iti, da s tem ne bi izpodkopal človekove podobe in njegovega dostojanstva? Ali prihodnost od nas zahteva, da gremo čez te meje? To so vprašanja, pred katera je človek danes postavljen. Zagovorniki transhumanizma v tem tudi pretiravajo in razvoj morda ne bo šel tako zelo v smer digitalnega človeka, kakor si to sami v svojih ideoloških nagnjenjih želijo.

Na nedavnem simpoziju o digitalizaciji je eden od predavateljev prikazal film o simfoničnem orkestru, ki ga z dirigentsko palico vodi robot. Glasbeniki so nato v intervjujih robota hvalili, da je svoje delo odlično opravil in uspešno nadomestil pravega dirigenta. Kljub vsem neverjetnim možnostim, ki jih digitalna tehnologija odpira in omogoča, pa so udeleženci simpozija prišli do zaključka, da robot človeka zagotovo ne bo mogel nadomestiti pri delih in v poklicih, ki imajo opraviti z empatijo, z bližino, s sočutjem. Četudi bi »mojzesovski človek« utegnil preiti, se človek bližini in sočutju

ne bo mogel več odpovedati. Samo prihodnost, ki bo temeljila na sočutju in bližini, bo lahko preživela.

Tu se sedaj pokaže neminljivost karizme šolskih sester. V samem jedru poslanstva šolskih sester je karizma sv. Frančiška. Preprostost, ki jo podoba sv. Frančiška izžareva, nosi v sebi bližino sočloveku, ta pa nosi s seboj bližino, v kateri se Bog sklanja k človeku. Red šolskih sester je bil ustanovljen v 19. stoletju, ko je v Mariboru živela in delovala tudi ustanoviteljica Marijinih sester, s. Leopoldina Brandis. Obe sta v naš prostor in čas prinašali šolstvo in zdravstvo, ki sta temelj človekovega razvoja in dostojanstva. V sistem šolstva in zdravstva pa sta vgradili še nekaj globljega in pomembnejšega: človeško in Božjo bližino. O tem pričajo sestre, ki so za slovenskimi ženami in dekleti odhajale v daljne svetove – v Egipt na primer –, da bi bile te žene tudi v tistih daljnih krajih deležne domačnosti.

Zato karizma šolskih sester še zdaleč ni stvar preteklosti, ampak je enako in morda še bolj stvar prihodnosti. Če bosta stroj in robot človeka v marsičem izpodrinila, bližine roboti ne bodo mogli nikoli nadomestiti. Robot bo vedno daleč od človeka. Ko bomo prebirali spoznanja s simpozija, zato v njih ne iščimo samo zgodovinskih podatkov, ampak iščimo duha, ki je skupnost šolskih sester ustvaril in prinesel v naš čas in prostor.

V imenu Teološke fakultete Univerze v Ljubljani skupnosti šolskih sester izražam hvaležnost za delo in molitev, s katerima so bogatile in bogatijo življenje in duha na Slovenskem, z željo, da bi v moči Božjega blagoslova njihova karizma rasla in cvetela naprej in si utirala vedno nova pota skozi labirinte časa.

Uspešen in ustvarjalen simpozij je zaželela tudi prodekanka mariborske enote Teološke fakultete UL doc. dr. Mateja Pevec Rozman:

V veliko veselje in čast mi je, da lahko v svojem imenu in v imenu Teološke fakultete Univerze v Ljubljani in Enote v Mariboru pozdravim tukaj zbrani cenjeni zbor: red. prof. dr. Marka Jesenška, prorektorja Univerze v Mariboru, red. prof. dr. Roberta Petkovška, dekana Teološke fakultete Univerze v Ljubljani, mag. Zdravka Luketiča, župana Mestne občine Maribor, msgr. Alojzija Cvikla, mariborskega nadškofa in metropolita, - s. Terezijo Tomazin, provincialno predstojnico šolskih sester mariborske province, cenjene predavateljice in predavatelje ter vse udeleženske in udeležence simpozija ob 200-letnici rojstva s. Margarete Puhar, ustanoviteljice Kongregacije Šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja.

Simpozij je sad dobrega sodelovanja med Univerzo v Mariboru, Mestno občino Maribor, Nadškofijo Maribor in Kongregacijo šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja mariborske province, zato mi dovolite, da izrečem čestitke tistemu, ki je vse te imenitne ustanove med seboj povezal: glavnemu organizatorju današnjega simpozija, profesorju Marku Jesenšku, prorektorju Univerze v Mariboru in izred. članu SAZU.

Letošnje leto je proglašeno za evropsko leto kulturne dediščine. Ob pojmovanju kulturne dediščine, ki izvira iz širokega pojmovanja kulture, to je vseh človekovih gospodarskih in ustvarjalnih prizadevanj, družbenih odnosov in oblik duhovne ustvarjalnosti v različnih časovnih obdobjih in v različnih družbenih skupinah, je delovanje in prizadevanje s. Margarete Puhar in njene redovne

skupnosti pomemben gradnik kulturne dediščine v Sloveniji. Čestitam skupnosti šolskih sester, ki je zbrala in ohranila bogato gradivo (spomine šolskih sester in spomine na šolske sestre) ter zbirko predstaviti v Spominski sobi mariborske province šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja. Namen zbranega gradiva je prav ohranjanje dediščine in odkrivanje pomena, ki so ga imele in ga imajo šolske sestre za Cerkev in slovenski narod ter spodbujanje pri nadaljevanju poslanstva sedanjih in novih generacij šolskih sester.

Redovne skupnosti pomembno prispevajo pri ustvarjanju identitete demokratične države, saj so eden od stebrov kulturne identitete vsakega naroda. Prav izobraževalno in vzgojno delo šolskih sester je bilo povsod tesno prepleteno z različnimi oblikami reševanja socialnih vprašanj in s skrbjo za ohranjanje kulturne dediščine, narodne in verske identitete. Šolske sestre so po vzoru svoje ustanoviteljice s. Margarete Puhar organizirale različne oblike socialne pomoči, kulturne in izobraževalne dejavnosti, vzgajale in poučevale so v slovenskem jeziku in tako odločilno prispevale k slovenjenju Maribora. Njihovo delovanje pa je segalo tudi onkraj meja domovine, na Tržaško, Goriško, Koroško, vse do Egipta, ZDA in Latinške Amerike.

Ustanoviteljica mariborskih šolskih sester s. Margareta Puhar je odgovorila na Slomškovo pobudo in začela uresničevati njegovo skrb za duhovno oblikovanje in rast mladine ter izobraževanje v slovenskem jeziku, kar v tistih časih ni bilo lahko. Neomajno je zaupala v Božjo previdnost, imela je močno voljo in odločen značaj, zato je lahko pogumno in vztrajno izpolnjevala zaupano ji

poslanstvo, spretno vodila novoustanovljeno kongregacijo in v sestrskem duhu vzgajala sodelavke.

Spoštovane in drage mariborske šolske sestre, Slomškove sestre, prav tega poguma vam želim tudi danes, da bi svoje v tem času nenadomestljivo poslanstvo nadaljevanje in pogumno izvrševale po vzoru svoje ustanoviteljice. Prav tako pa želim odločnost in predanost svojemu poslanstvu vsem tukaj zbranim, da bi vsak na svojem področju delovanja uresničeval in si prizadeval za tisto, kar je resnično dobro in plemenito in s tem prispeval h krepitvi narodove identitete in narodove samozavesti.

Provincialna predstojnica šolskih sester mariborske province s. Terezija Tomazin je v pozdravnem govoru med drugim opozorila na prispevek sester k boljšemu življenju otrok, mladine in družin ter spoštovanju slovenskega jezika:

V svojem imenu in v imenu šolskih sester mariborske province vas pristrčno pozdravljam v naši materni hiši, zibelki naše kongregacije. Ta kraj je za nas res dragocen, saj je po teh prostorih hodila in v tej cerkvi molila naša ustanoviteljica.

V zadnjem obdobju vedno bolj odkrivamo, kako pomembne so naše korenine. Zase lahko rečem, da mi mati Margareta veliko pomeni. In v času, ko mi je zaupano vodstvo province, se večkrat obračam k njej za nasvet, s prošnjo za pomoč. Mislim si, kako bi se mati odločila v dani situaciji.

Zelo malo je zapisanega o materi, a to, kar je, je dovolj, da lahko spoznamo njeno veličino in pomembnost. Včasih se sprašujemo, kako da niso sestre, njene sovrstnice, zapisale kaj več v kroniko ali

v spomine. Najpomembneje pa je, da je seme, ki ga je mati Margareta po Božji previdnosti vsejala, padlo na rodovitna tla in je rodilo in še rodi sadove. V Svetem pismu beremo: »Po njih sadovih jih boste spoznali.« Tudi mater Margareto lahko spoznavamo po sadovih, ki jih najdemo ne le tu v Mariboru in v Sloveniji, temveč po Evropi, Severni in Južni Ameriki ter Afriki.

S tem simpozijem bo zopet odkrita ena tančica iz naše zgodovine in bo bogastvo dela naših sester še bolj zasijalo med nami. Ta simpozij je za nas sestre zelo dragocen. Zahvaljujem se vam za vaš odziv, spoštovani predavatelji. S svojim prispevkom boste prispevali k zapisu zgodovine in pomembnosti ustanovitve nove kongregacije in njenega delovanja po svetu. Osvetlili boste čas in družbene okoliščine, v katerih je živela in delovala mati Margareta. Spregovorili o frančiškovski duhovnosti, iz katere je črpala mati, in o pomenu molitve v njenem življenju. Osvetlili boste prispevek sester k boljšemu življenju otrok, mladine in družin ter spoštovanju slovenskega jezika.

Materinska drža matere Margarete Puhar je naša dediščina, ki nas sestre spodbuja, da smo tudi mi danes matere ubogim današnjega časa. Da v frančiškovskem duhu veselja in preprostosti prinašamo svetu Božjo ljubezen. Naj nas sestre vsebina današnjega simpozija še bolj spodbudi, da bi širile v današnji svet njenega duha.

Mariborski nadškof in metropolit msgr. Alojzij Cvikl se otvoritve simpozija ni mogel udeležiti zaradi predhodno že dogovorjenih neodložljivih obveznosti, je pa poslal svojo uvodno poslanico, v kateri je poudaril bogato

poslanstvo Kongregacije, vsem slovenskim sestram pa je zaželel, naj Gospod spremlja tudi njihove prihodnje korake in naj bo z njimi priprošnja bl. škofa Antona Martina Slomška:

Jezus v evangeliju o skrivnosti Božjega kraljestva med drugim tudi pravi, da je to podobno gorčičnemu zrnju, ki je najmanjše med vsemu semeni, a ko vzkali, zraste v mogočno drevo, celo tako mogočno, da morejo v vejah tega drevesa gnezditi in prebivati ptice (Mt 13, 31-33). Ta Jezusova primera in prilika se je na zgovoren in lep način uresničila v zdaj že skoraj 150 letni zgodovini »Mariborskih šolskih sester«, kot so jih ljudje pri nas spontano poimenovali.

Po smrti prvega mariborskega škofa, bl. Antona Martina Slomška je Božja previdnost poklicala v Maribor šolske sestre iz Algersdorfa pri Gradcu, da bi v Mariboru prevzele vodstvo sirotišnice ter pouk pletenja in šivanja za revna dekleta v Mariboru. Med sestrami, ki so prišle iz Gradca, je bila tudi sestra Margareta Puhar. Ko se je s časom pokazalo, da je pomoč sester iz Gradca sicer zelo dobrodošla, vendar preskromna, da bi bila ustrezen odgovor na razmere, v katere so prišle sestre iz Algersdorfa, je s. Margareta Puhar te razmere skrbno presojala v svoji vesti ter v molitvi v duhu iskala, kaj je Božja volja. Rečemo lahko, da je bila v svojem preroškem razmišljanju in uvidih duhovno zelo blizu prvemu mariborskemu škofu bl. Antonu Martinu Slomšku. Čeprav se je zdel cilj, kot ga je takrat v duhu in načrtih zaznavala mati Margareta, oddaljen in bi kdo v podobnih okoliščinah rekel, da takšnega cilja ni mogoče doseči, je mati Margareta zaupala in vztrajala. Spolnila je Božjo voljo. Posejano je bilo seme, in po skoraj 150 letih lahko

mirno rečemo, da je iz takrat posejane- ga semena zraslo veliko drevo sedanje Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa kralja. Kongregacija je danes papeško-pravna redovna ustanova, vidno delujoča na celotnem slovenskem narodnem področju in v številnih deželah po svetu.

Zahvaljujem se vodstvu slovenske province Šolskih sester sv. Frančiška Kristusa kralja, ki skupaj z vrhovnim predstojništvom reda skrbi, da se ohranja spomin ne te pomembne dogodke, ki hkrati kažejo tudi na bogato duhovno dediščino delovanja mariborsko-lavantske škofije, sedaj nadškofije. Prav tako iskrena hvala vsem organizatorjem simpozija, ter vsem, ki so sodelovali na simpoziju ter pripravili prispevke za ta zbornik.

Zgled ustanoviteljice mariborskih šolskih sester, matere Margarete, in prehojena pot ustanove nam pravi, kako pomembno se je zavedati, da delo za Božje kraljestvo ne pomeni ljudem pomagati zgolj materialno, ampak pomeni ljudem dati tudi izobrazbo, znanje, življenjski optimizem, predvsem pa trden smisel življenja. Hvaležen za dosedanje bogato poslanstvo kličem celotni Kongregaciji, posebej pa še vsem slovenskim sestram, naj Gospod spremlja tudi njihove prihodnje korake in naj bo z njimi priprošnja bl. škofa Antona Martina Slomška.

Opozarjam še na dogodke, ki so pomembno sooblikovali praznovanje 200-letnice rojstva matere Margarete: 2. in 3. marca je potekal misijon v župniji Kapela pri Radencih (rojstna žup-

nija m. Margarete), 4. marca sta bili na Kapeli slovesna maša in akademija, 5. marca je potekal glasbeno-molitveni večer v materni hiši v Mariboru, 14. marca znanstveni simpozij *Mati Margareta in šolske sestre*; 200-letnica rojstva matere Margarete Puhar.

Simpozij in sploh vsi dogodki, povezani z obeležitvijo spomina na 200-letnico rojstva m. Margarete, so bili medijsko zelo odmevni. Navajam le nekaj izmed številnih objav, predvsem tistih, ki so bile povezane tudi in predvsem s simpozijem. Televizija EXODUS je celodnevni simpozij v živo prenašala (povezava na naslovu: <https://www.exodus.si/oddaje/mati-margareta-in-solske-sestre-simpozij>); prav tako je bil simpozij v celoti predvajan na radiu Vatikan (povezava na naslovu: http://sl.radiovaticana.va/news/2018/03/14/simpozij_ob_200-letnici_rojstva_margarete_puhar_z_naslovom_mati_margareta_in_%C5%A1olske_sestre/1367047); v časopisu Večer je bil 3. marca 2018 objavljen prispevek na dveh straneh z naslovom *Pravijo jim Slomškove sestre*; 5. marca je Družina (ob številnih še drugih člankih povezanih z okroglo obletnico) objavila prispevek *200 let rojstva matere Margarete*; na Radiu Maribor je bila 10. marca v oddaji *Iz roda v rod* objavljena pogovorna oddaja *200 letnica rojstva sestre Margarete Puhar*; RTV Slovenija je 11. 3. objavila zanimiv prispevek o šolskih sestrah v oddaji *Obzorja duha* (povezava na naslovu: <https://4d.rtvsl.si/arhiv/obzorja-duha/174525167>).

Marko Jesenšek